

Závěry Rekonstrukce státu z hodnocení vládních podpůrných programů

Shrnutí

Obecně lze říci, že vládní pomoc je účinná, pokud jsem jako žadatel v cílové skupině a zvládnu včas podat obvykle náročnou žádost, přičemž určování cílových skupin, způsoby a velikost jim poskytnuté pomoci jsou nesystematické, nahodilé a s neměřitelnými výsledky.

Větší šanci na získání podpory mají obvykle žadatelé, kteří...

- jsou zkušení v žádání o pomoc od státu, a jsou tedy na velkou administrativu připraveni a umí si s ní poradit (**ti, co nejsou zvyklí žádat o pomoc státu, jsou v nevýhodě**);
- nebyli krizí zasaženi tolik, aby si nemohli dovolit zaplatit si pomoc odborníků (právníků, účetních), kteří jim se žádostí pomohou (**ti, co byli krizí zasaženi fatálně, jsou v nevýhodě**);
- jsou spíše větší, tedy mají vlastní kapacity (zaměstnance), kteří se s administrativou a požadavky programů dokáží lépe vypořádat (**ti, opravdu mají jsou v nevýhodě**).

Vládní podpora v číslech

Vláda slíbila	Vláda doposud vypsala	Rozdíl mezi sliby a podporou
1 190 mld.	859 mld.	- 331,6 mld.
Z vypsané podpory je		
bez významných nedostatků	s významnými nedostatky	zatím nehodnoceno
108 mld. (12,5 %)	719 mld. (84 %)	32 mld. (3,5 %)

Typ podpory:	Záruky za úvěr (COVID I, II...)	Nepřímá podpora (snížení daní...)	Přímá podpora (pětadvacítka...)	Celkem
Vypsaná podpora	665 mld.	53 mld.	141 mld.	859 mld.
Reálně vyplacená podpora	18,66 mld.	27,8 mld.	54,77 mld.	101,23 mld.
Rozdíl	- 646,34 mld.	- 25,2 mld.	- 86,23 mld.	- 757,77 mld.

zdroj: [Nezhasínat](#) a [Hlídač státu](#) (aktuální k 17. 7. 2020)
(Více [zde](#), v [metodice](#) a v [podrobném hodnocení](#))

Na koho se s pomocí zapomnělo?

1. Nové nebo i malé společnosti s 3 a více společníky na DPP či na podíl ze zisku. (Nejsou-li společníci členové rodiny.)

V kontextu vládních prohlášení o důležitosti podpory malých podnikatelů a zároveň vypsání vládní podpory největších podnikatelů je uvedená podmínka nelogická. Vláda ji obhajuje tak, že *“opatření by mělo být zacíleno na případy těch společností, jejichž charakter činnosti se do značné míry blíží výkonu samostatné výdělečné činnosti”*.¹ Počet společníků ale nutně neurčuje velikost společnosti, a byť je logické, že někde hranice vést musí, stanovit ji počtem dvou společníků není obhájené.

2. Zaměstnaní lidé na HPP, kteří jsou na vedlejší činnost vedeni jako OSVČ

Tito lidé jsou vynati z Pětadvacítky, nebere se však v úvahu rozložení jejich příjmů. Pokud jim například vedlejší činnost jako OSVČ tvoří 70 % příjmů a nemohou ji vykonávat, jsou náhle jen na 30 % příjmů, nehledě na možnost, že i v zaměstnání na HPP náhle nemusí pobírat 100 % mzdy.

3. Neziskové organizace, které pobírají dotace a granty ze státního nebo obecního rozpočtu

Jedná se např. o neziskové organizace pro pomoc handicapovaným, které obvykle čerpají podporu na činnost ze státního rozpočtu (např. chráněné dílny tak nedosáhnout na ANTIVIRUS).

4. Zaměstnanci na DPP či DPČ s nízkými příjmy

Tito lidé, např. maminky na mateřské dovolené, kteří si přivydělávají a mají tak malý příjem, že neplatí ze mzdy pojištění, na vládní pomoc nedosáhnou, a to ani nyní, kdy pomoc doposud opomíjeným zaměstnancům na DPP a DPČ schválila Sněmovna.

5. Osoby bez zdanitelných příjmů

Tito lidé, např. ženy v domácnosti, musí nadále platit zdravotní pojištění ve výši 1 971 Kč, ačkoli OSVČ byly minimální zálohy odpuštěny.

¹ [Tisk 850](#). Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 159/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti s krizovými opatřeními v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2.

Jaké jsou nejhůře hodnocené programy?

- **Programy COVID** (hodnocení 2,5 až 3,5 bodu z 11,4 možných)
- **Podpora zemědělcům** (hodnocení 3,7 bodu z 10,1 možných)

Podání žádosti o pomoc v programech COVID je velice náročné, vyžaduje zpracování nebo konzultace odborných poradců (účetní, administrativní pracovníci, daňový poradci), někteří žadatelé pro náročnost ani žádost nepodali nebo nestihli podat před vyčerpáním alokované částky (COVID I, COVID Praha - řádově minuty), mnozí ani nemohou podat kvůli vysokým úrokovým sazbám (i 15 %), praktická doba vyřízení žádosti je i 3 měsíce, úspěšnost žádostí zejména v prvních COVID programech je velmi nízká.

Pomoc zemědělcům skrze PGRLF (Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond) v programu PROVOZ 2020 je přístupná pouze těm zemědělcům, kteří si o úvěr u PGRLF žádali už v roce 2019.

([Metodika hodnocení](#) a [Podrobné výsledky hodnocení](#))

Nutná opatření k vyjasnění zmatků v oblasti náhrady škody

*Všichni občané, kteří se domnívají, že byli přímo poškozeni vládními opatřeními, musí mít účinně využitelné právo se odškodnění domáhat mimosoudně. O oprávněnosti jejich žádosti o odškodnění nezávisle rozhodnou odpovědné orgány, stát však jako odpovědný partner musí cestu podání žádosti učinit jednoduchou a srozumitelnou. Na uplatnění náhrady škody mají poškození z prvních opatření ze zákona čas **jen do 12. září**.*

Popis problému: V současnosti není jasné, na který státní orgán se mají poškození obracet. V úvahu ve většině případů připadají Úřad vlády, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo financí či Ministerstvo zdravotnictví. Nároky jsou tak uplatňovány zmatečně u všech těchto orgánů. Uplatnění nároků na náhradu škody je navíc administrativně velice náročné a vyžaduje práci ekonomů i právníků, které si poškození musí na vlastní náklady najímat, a ti nejvíce poškození jsou tak dále znevýhodňováni transakčními náklady. Věc dále komplikuje nejasnost aplikace § 36 krizového zákona.

Návrh řešení: Stát by měl v souladu s principy dobré správy a v zájmu zachování důvěry ve spravedlnost a právní stát učinit tato opatření k vyjasnění nastalých zmatků v oblasti náhrady škody:

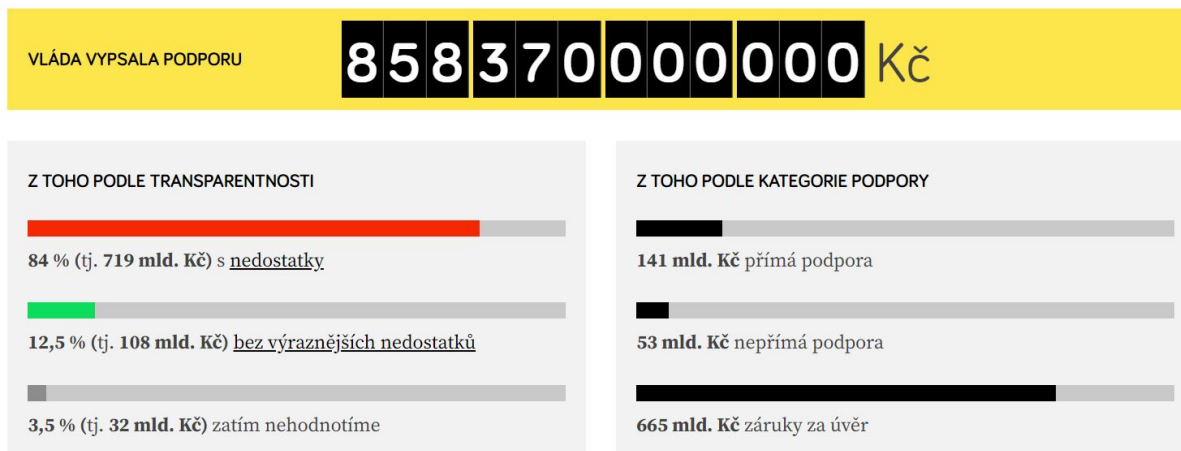
1. **určit jeden orgán**, na nějž se můžou potenciální poškození obracet,
2. připravit online **jednoduchý formulář** k uplatnění nároku na náhradu škody,
3. vytvořit **metodiku**, která žadatele o odškodnění procesem přehledně provede.

Výše uvedené body lze realizovat prostřednictvím exekutivního opatření - **směrnice vlády**.

SWOT analýza vládních podpůrných programů

Silné stránky programů	Slabé stránky programů
<ol style="list-style-type: none"> Jednoznačnost (jednoznačně identifikovatelná cílová skupina). Dostupnost informací o podmínkách pro žadatele. Včasnost (obvykle včasné zveřejnění - pomíneme-li první vlnu). 	<ol style="list-style-type: none"> Nahodilost. Programy v souhrnu postrádají ucelenou strategii pomoci poškozeným občanům a ekonomice jako celku. Neodůvodněnost nastavení programů a alokované výše podpory. Nevyhodnotitelnost (chybějící měřitelné cíle, které by osvětlily záměry vlády a umožnily evaluaci). Nepřívětivost (byrokratizace, chybějící překlady do angličtiny, vyloučení některých skupin obyvatel, pomalost vyplácení podpory). Netransparentnost procesu vyhodnocování žádostí a často chybějící údaje o tom, kdo pomoc získal.
Příležitosti ke zlepšení	Hrozby dalšího vývoje
<ol style="list-style-type: none"> Srozumitelnost (zejm. přikládání znění odkazovaných zákonů apod.). Digitalizace, ne však nucená (kdo chce, může, aby si např. podnikající senioři nemuseli narychlo zřizovat datové schránky). Včasnost (zavedení notifikací o vypisovaných programech pro občany - např. do datových schránek). Překlady alespoň do angličtiny (doposud jsou znevýhodňováni u nás podnikající cizinci). Ověřitelnost (jasné stanovení měřitelných cílů programu, aby bylo možné hodnotit jejich úspěšnost). Otevřenost (zveřejnění metodik pro vyhodnocování žádostí a seznamu úspěšných žadatelů o podporu) Odůvodnění (důvodová zpráva ke každému programu, která odpoví na otázku <i>Proč je pomoc určena právě téhle skupině a proč právě v takové výši?</i> (podložená daty), což napomůže důvěře). Zrychlení vyplácení programů (pro žádost o podporu by mělo stačit čestné prohlášení, ověřování může probíhat ex post). 	<ol style="list-style-type: none"> Prohloubení nedůvěry občanů ve stát, pokud nebude přesvědčivě vysvětleno, proč pomoc směřuje určitým subjektům a jiným ne, z čeho plyne určená výše podpor a pokud nebude zřejmé, komu byla podpora přiznána. Vytvoření pocitu nespravedlnosti u občanů z důvodu, že „<i>se na někoho zčásti či zcela zapomnělo</i>“, nebude-li se postupovat podle strategických plánů a široce konzultovat s příslušnými stakeholdery a zůstanou významná bílá místa. Pocit marnosti a neúspěchu občanů plynoucí z nepochopení, proč v žádostech o podporu státu neuspěli. Hrozí, pokud zůstanou významné byrokratické překážky a nebudou zřejmé důvody odmítnutí žádosti. Opakování chyb v případě „druhé vlny“, nebudou-li existovat strategické plány a data, která by se pro poučení se z krize dala využít.

Slíbená podpora

zdroj: [Nezhasínat](#)

Vyplacená podpora

Ve spolupráci s Rekonstrukcí státu hlídáme, kolik stát skutečně vyplatil na podpoře podnikatelům z peněz daňových poplatníků.

Slíbená podpora ekonomice

1 190 miliard Kč (zdroj)

Skutečně vyplaceno (k 14.7.2020)

54,77 mld. Kč Přímá nevratná podpora (Pětadvacítka, ANTIVIRUS, Ošetřovné pro OSVČ apod.)

27,80 mld. Kč Nepřímá podpora (Snížení daní, liberační balíček)

18,66 mld. Kč Úvěr či záruka za úvěr (ČMZRB COVID I-II-III-Praha, EGAP)

101,23 mld. Kč skutečně vyplaceno

zdroj: [Hlídač státu](#)